

Sygn. akt I ACa 451/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wincenty Ślawnki
Sędziowie:	SSA Anna Beniak (spr.) SSO del. Elżbieta Zalewska - Statuch
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim oraz Prezesowi Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa**

o odszkodowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 7 listopada 2013r. sygn. akt I C 1356/12

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.**

I ACa 451/14

UZASADNIENIE PUNKTU 2 WYROKU

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego Piotrkowie Trybunalskim z dnia 7 listopada 2013 roku wydanym w sprawie z powództwa M. M. przeciwko Skarbowi Państwa Prezesowi Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim oraz Skarbowi Państwa Prezesowi Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim o odszkodowanie w kwocie 969.000 złotych Sąd Okręgowy w Piotrkowie

Trybunalskim oddalił powództwo oraz nie obciążył powoda M. M. obowiązkiem zwrotu kosztów na rzecz pozwanych.

Wyrok został zaskarżony **przez powoda, który zarzucił:**

1. **obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 417 k.c. przez jego niezastosowanie w tej sprawie, gdy tymczasem prawidłowa analiza zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że spełnione zostały wszelkie przesłanki do zastosowania tego przepisu w realiach tej sprawy**

i zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania w wysokości, o której mowa w pozwie;

2. **obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c.**

i art. 328 § 1 i 2 k.p.c., które miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przez to, że Sąd nie rozważył wszystkich dowodów i twierdzeń zawartych w aktach sprawy, w tym w szczególności nie rozważył twierdzeń powoda zawartych w pozwie co do kwestii wysokości szkody będącej następstwem niemożności użytkowania obiektu przez okres 3 lat i 6 miesięcy, nie rozważył prawodawstwa uniemożliwiającego powodowi do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w przedmiocie drogi koniecznej podjęcie jakichkolwiek czynności prawnych lub faktycznych odnośnie tej nieruchomości, a w końcu nie rozważył stosownych przepisów procedury cywilnej, które w odniesieniu do sprawy o ustanowienie drogi koniecznej winny mieć zastosowanie w zakresie szybkości postępowania, tudzież nadał tejże sprawie charakter skomplikowanej chociaż na taki przymiot nigdy ona nie zasługiwała,

Skarżący wniósł o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim i zasądzenie na jego rzecz tytułem odszkodowania kwoty 969.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji

W złożonej odpowiedzi na apelację **pozwany Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego Piotrkowie Trybunalskim oraz Prezesa Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o:**

1) **oddalenie apelacji;**

2) **zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, według norm przepisanych.**

Wyrokiem z dnia 12 września 2014 roku **Sąd Apelacyjny oddalił apelację i orzekł o nieobciążaniu powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym postępowania Sąd drugiej instancji orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., stanowiącego w istocie wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Odstąpienie od nałożenia na stronę obowiązku zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 102 k.p.c., stanowi uprawnienie, nie zaś obowiązek sądu i wymaga ustalenia, czy w danych okolicznościach zachodzą "wypadki szczególnie uzasadnione", co ustawodawca pozostawił swobodnej ocenie sądu.

Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być przy tym oceniane w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących

o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej, zdrowotnej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., sygn. akt II CZ 223/73, L.).

O cena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 maja 2012 r., sygn. akt III CZ 25/12, LEX nr 1214589).

Przepis art. 102 k.p.c. powinien być stosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami współzycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2012 r., sygn. akt V CZ 2/12, LEX nr 1214621).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy podkreślić należy, że zdaniem Sądu drugiej instancji wystąpiły w niej tego rodzaju okoliczności, które pozwoliły odstąpić od obciążenia skarżącego kosztami procesu.

Za zastosowaniem wobec skarżącego dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. przemawiała przede wszystkim jego sytuacja majątkowa, która w istocie stanowiła przeszkodę dla zastosowania wobec niego zasady wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. Skarżący utrzymuje się wyłącznie z czynszu dzierżawnego w kwocie 950 zł, a koszt utrzymania mieszkania i leczenia wynosi 450 zł miesięcznie. M. M. ma zadłużenia z tytułu podatku od nieruchomości w kwocie 45.000 zł, w Urzędzie Skarbowym w kwocie 42.080 zł oraz 80.000 zł z tytułu kredytu. Jego majątek stanowi nieruchomość leśna o powierzchni 2,6 ha i prawo użytkowania wieczystego działek o powierzchni 1500 m. kw. Opisana sytuacja sprawiła, że skarżący był zwolniony od opłaty stosunkowej od pozwu oraz od opłaty od apelacji w całości (k. 24; 113).

Także sam charakter i przedmiot sprawy przemawiał za zastosowaniem reguły przewidzianej w art. 102 k.p.c. Powód nie korzystający z fachowej pomocy pełnomocnika procesowego mógł nabrać przekonania, że ponad 40 miesięczne postępowanie w sprawie o ustanowienie drogi koniecznej samo w sobie stanowiło o przewlekłości postępowania. Tymczasem to nie czas prowadzonego postępowania, ale ilość podejmowanych czynności, ich terminowość, jak również stopień skomplikowania sprawy i jej przebieg są badane przy ocenie czy dane postępowanie było prowadzone w sposób przewlekły i w konsekwencji narażający strony na powstanie szkody. Powód mógł nie mieć świadomości tego stanu rzeczy i wytaczając powództwo mógł działać w przekonaniu słuszności zgłoszonego żądania.

Mając na względzie przedstawiony stan majątkowy powoda, jak również powołaną argumentację dotyczącą prowadzonego procesu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.